

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum XXXV. Ex tenore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Accedit, quòd in casu huius capituli agebatur de statu Ecclesiæ Menensis, num Ecclesiæ Metropolitanæ subiecta esse debeat, an verò libera; at verò in causa liberali (id est, si agatur de statu libertatis) in defectum eius, cuius propriè interest, & coniunctos ad agendum admittendos esse constat ex l. 1. & seq. ff. De causâ liberali. ex arg. cit. c. Non liceat; si enim pro recuperandâ re Ecclesiæ malè alienatâ quilibet Clericus agere potest, multò magis pro personarum libertate recuperandâ, uti hîc Abbas argumentatur n. 5.

2 Not. II. In causâ liberali, si videlicet agatur de statu hominis aut Ecclesiæ, num sit libera, an subiecta, testes propter contumaciam Rei absentis recipi possunt etiam lite non contestatâ. ita *Immola hîc. n. 2. Felinus n. 6. Baldus in l. 1. De testibus, & alij fermè communiter.*

3 Not. III. Si contra contumacem testes recepti sint in eius absentia, iterum citari debet, & quidem peremptoriè ad audiendam sententiam definitivam, quâ de re *Fel. n. not. ult.*

CAPITULUM XXXV.

Ex tenore.

PARAPHRASIS.

Causam matrimonialem inter militem & mulierem commisit Papa iudicibus, coram his mulier allegavit, quòd miles post præstitum corporale iuramentum contrahendi matrimonij, eam carnaliter cognoverit, & in domum suam traduxerit, miles verò ista negavit, adiciens etsi vera essent, non posse tamen consistere matrimonium cum ea muliere, quâdoquidem ipse prius aliam duxerit, quæ adhuc vivat. Super hoc auditis testib⁹, qui ex parte militis, producti erant, eorum depositiones testabantur, quòd alteram illam mulierè ante festum Purificationis solenniter duxerit. quare cum à muliere hâc actrice producti testes deponerent, quòd in paschali septimanâ iuramentum de eâ ducendâ præstitum esset, ideò miles ab huius petitione se absolvi petiuit. Veruntamen ex parte huius mulieris, replicatum

fuit, quòd eo ipso tempore & ante id tempus, quo cum alterâ muliere contraxisset perhibetur, miles fuerit in Eboracensi provinciâ commoratus, cum tamè testes ipsius deposuerint, longè extra provinciâ id actum fuisse, determinantes tempus & locû, & hanc explicationem ac depositionum reprobationè mulier probare parata erat, sed miles ex adverso triplicavit, cum testium depositiones publicatæ sint, productioni testium amplius locum non esse; his ita relatis, Innocentius III. ipse respondit, non obstante publicatione, testes mulieris audiendos esse.

SUMMARIUM.

1. Matrimonium clandestinum olim validum erat.
2. Allegans suam propriam turpitudinem ordinariè non auditur, nisi vertatur periculum anima, vel Ecclesia aut alterum Reipublicæ.
3. Testes restringentes factum ad certum locum & tempus, indirectè reprobari possunt per alios testes.
4. Et primò quidem etiam post publicatas attestations, si ex ijs primò reprobandi facultas acquisita est.
5. Secundò, licet plures sint illorum testes, possunt ij per duos integros indirectè reprobari.

Not. I. Matrimonium clandestinum olim validum erat, & præsumebatur contractum, si post sponsalia de futuro copula carnalis inter sponfos intervenerit.

Not. II. Licet ordinariè aliquis non audiatur allegans propriam turpitudinem, uti docet *gl. recepta in c. Cum super. 5. de concess. præbenda. verb. Possè.* Excipi tamen debet nisi vertatur periculum animæ, ut hîc, vel periculum Ecclesiæ alteriusvè reipublicæ, uti docui *lib. 3. Th. mor. Tract. 4. cap. 10. n. 4. §. Quod si.*

Not. III. Testes restringentes seu determinantes factum certo loco ac tempore, ab adversâ parte reprobari possunt indirectè per alios testes testificantes, quòd vel is, qui id fecisse dicitur, aut testes qui se vidisse aut alibi

alibi eodem tempore fuerit, aut fuerint, ita ut impossibile sit testium depositionem veram esse.

Amplia 1. Quòd talis testium reprobatio fieri possit etiam post publicatas eorum depositiones, uti docui in c. *Fraternitatis. 17. hoc tit. & colligitur ex hoc cap.* imò hæc est præcipua eius doctrina, quòd post publicationem testificationum adversarius admitti debeat ad articulum indirectè reprobandū, quando talem reprobadi facultatem ex publicatis testificationibus primū didicit & acquisiuit, ut in casu huius Capituli, nam miles in exceptione suā absolute tantum posuerat se contraxisse cum aliā, antequam huic mulieri promitteret; postea verò publicatis attestacionibus apparebat, quòd testes de certo loco ac tempore deponerent, idè ad hos testes reprobandos admittuntur alij qui testentur militem eodem tempore alibi fuisse, consequenter exceptionem probatam non esse.

Amplia 2. Hanc doctrinam veram esse, tametsi plurimi testes sint qui deponant militem contraxisse cum Caiā & inter deponendum specificent locum ac tempus, possunt enim ij omnes per duos testes omni exceptione maiores reprobari indirectè, quando testantur eundem militem eodem tempore fuisse in loco tam distante, ut impossibile esset eum ad alterum locum advolare, quemadmodum instrumentum, cui quatuor aut plures testes subscripti sunt, per duos testes reprobari potest, uti docent DD. in c. *Cum à nobis. 28. hoc tit. & c. Cum Ioannes. 10. de fide instrument.* Ratio est, quia directe non deponunt super eodem articulo; nam testes actoris v. g. deponunt super articulo, quòd res gesta sit v. g. contractus celebratus, at verò testes à Reo producti deponunt de priorum testium mendacio, quia videlicet dixerunt ipsos vel actorem fuisse tali tempore in tali loco, cum tamen alibi fuerint, qua simili ratione sex aut plurimum testium corruptio per duos testes probari potest, & hanc doctrinam indicat

etiam Abbas c. *Cum in tua.*

n. s. hoc tit.

CAPITULUM XXXVI. Significauerunt.

PARAPHRASIS.

Abbatissa & moniales de Fortellis litem movebant Abbati & Monachis S. Dionysij tam super proprietate, quam possessione Prioratus de Argentolio, dicentes antecessores suas moniales à monachis inde violenter eiectas fuisse, & prius quidem causam proprietatis urgebant, ac testes super eā producerunt, sed mox omisso petitorio possessionis iudicium intentabant, eoque in causā processum erat, ut testium utriusque productorum depositiones publicandæ essent, verum cum moniales nolent testes super possessione tantum publicandos esse, monachi se opposuerunt ac petierunt novā testium productionem fieri super possessorio, appellantes cōtra interlocutoriam iudicij sententiā, quā publicatio decernebatur. His intellectis mandat Innoc. III. si ita est, quòd monachi quartam testium productionem super possessorio cum juris solennitate petierint, & ab interlocutoriā sententiā intra decendum appellarint, admittendos eos esse, nisi iudices idè productionem testiū denegarint, quòd effrenatam multitudinem coercere vellent. Porro si quarta productio monachis cōcessa fuerit, atque in probatione defecerint, ad expensas legitimas condemnandi erunt, etsi in petitorio non usque eò processum sit, ut possit de causā proprietatis liquere, tunc causā possessionis prius terminetur, dilato petitorio iudicio, alioquin verò utramque quæstionem simul determinent iudices.

SUMMARIUM.

1. Actor proposito etiam utroque iudicio petitorio, & possessorio, & super utroque, testibus productis, potest petere, ut suspenso petitorio possessorium definiatur.
2. Successor universalis agere potest interdicto Vnde vi, si antecessor spoliatus fuit.
3. Si quarta testium productio irrationabiliter negetur à iudice, appellari potest.

4. Liti-